REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare *nr. 30.*
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele
BIROURĬ de ANUNŢURĬ:
în Viena la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik.
In Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXIV.

„GAZETA“ iese în fiĕcare dĭ.
Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 cor., pe sése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor. N-rii de *Duminecă 2 fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate: Pe un an 40 francĭ, pe sése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr. N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare. Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe sése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 3 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 12. Braşov, Miercurĭ 17 (30) Ianuarie. 1901.

Germanii radicalĭ naţionalĭ.

Radicalismul german de adĭ este resultatul timpurilor schimbate, al avêntului, ce l'a luat germanismul de când cu proclamarea de împĕrat al Germaniei a lui Wilhelm I. în vechiul palat din Versailles pe pămêntul şi în faţa inimicului. Acest radicalism, care a pregătit isbêndile diplomatice ale lui Bismarck şi cele strategice ale lui Moltke, îşĭ are vatra şi culcuşul sĕu în marele imperiu.

Dér nu de radicalismul naţional al celor din împĕrăţia germană voim sĕ vorbim, ci de Germanii radicalĭ-naţionalĭ din Austria, carĭ ne privesc şi ne intereséză mai de aprópe, trăind cu ei într'o monarchiă, ale cărei ţĕrĭ sunt cu necesitate legate între sine prin multe fire.

In anii de mai înainte nu se sciea în Austria, decât de Schönerer şi de câţĭ-va soţĭ de principii ai sĕi. Aceştia representau şi conduceau întréga mişcare naţională germană. In parlament se vorbia de Germanii centraliştĭ, clericalĭ, conservativĭ etc., dér nu se sciea de Germanĭ naţionalĭ până-ce n'au rĕsbit acolo Schönerer cu ai sĕi. Propaganda, ce a făcut'o acesta, a fost atât de viuă şi puternică, încât a deschis şi între Germanii austriacĭ radicalismului nu numai o portiţă. Meritele lui Schönerer în direcţia acésta, ce le accentuéză acum foile germane naţionaliste, vor fi fost destul de însemnate, însĕ, vrênd a vorbi curatul adevĕr, trebue sĕ spunem, că cel mai mare merit pentru deşteptarea naţionalismului radical între Germanii austriacĭ l'au avut şi-l au încă şi adĭ împrejurările, în deosebĭ luptele esacerbate naţionale, ce le-au produs ele şi în taberа germană.

Décă din 6—7 deputaţĭ radicalĭ aderenţĭ de ai lui Schönerer-Wolf, ce erau în camera trecută, s'au făcut acum la ultimele alegerĭ 21, acésta este a se mulţumi érăşĭ numai mişcării naţionaliste din Boemia, de unde s'a recrutat aprópe întreg contingentul acesta mărit al partidei radicale germane.

Aşa-dér mai multe momente au concurat pentru a da radicalismului german austriac avêntul sĕu, care îl face sĕ jóce astădĭ, în mijlocul partidelor germane opoziţionale din parlament, un rol fórte important.

Bine scim, că deja în periodul trecut parlamentar radicalii nemţĭ orĭ-cât de puţinĭ au fost, au avut un rol de căpeteniă, că obstrucţiunea germană a stat, décă nu sub terorismul, dér sub influenţa hotărîtóre a acestui grup atât de mult sprijinit de opinia publică germană. Óre nu Schönerer-Wolf şi soţi au condus demonstraţiunile de stradă, carĭ au adus după sine căderea ministeriului Badenĭ?

De aicĭ se póte conchide la viitorul rol al respectabilei falange radicale naţionale, ce va întra în parlamentul de faţă. Incă nicĭ nu s'a întrunit camera şi se şi simte influenţa partidei radicale faţă cu partidele şi grupările celelalte germane. Pe ḑiua de erĭ era sĕ aibă o conferenţă şefiii cluburilor germane, pentru-ca sĕ se sfătuéscă asupra cestiunei de a se pune érăşĭ în viaţă uniunea partidelor germane. Mai înainte organisaţia grupurilor germane din stânga se făcuse cu eschiderea radicalilor germanĭ.

Astădĭ, faţă cu numĕrul ce-l representă aceştia, nu se mai póte trece peste ei, cu atât mai vêrtos cu cât în situaţiunea actuală la radicalii germanĭ se manifestă tendinţa ca ei sĕ fiă chiar chiagul pentru o nouă formaţiune în sînul partidelor germane. Şi grupul conservativilor germanĭ s'a împĕcat acum cu ideia de a primi şi pe radicalĭ în uniune. Dér, cum ḑiserăm, radicalii nu se mulţămesc cu rolul de a fi admişĭ, ci vor ei înşişĭ sĕ determine viitórea formaţiune, unindu-se înainte de tóte cu partida poporală germană, care este mai aprópe de programul lor.

Cestiunea organisării uniunei a devenit fórte delicată de când organul lui Schönerer a publicat declaraţiunea, pe care a-o subscrie sunt provocaţĭ toţĭ cei-ce voesc sĕ între în grupul Schönerer. In acésta declaraţiune se dice între altele: „Considerăm de-a nóstră datoriă de sine înţelésă, de-a feri poporul nostru de orĭ-ce *influinţă jidovéscă* şi de a-ne *lăpĕda şi de Roma*“.

Cum o sĕ se unéscă dér, pe lângă aceste principii, Schönerianii cu liberalii germano-evrei din partida progresistă şi cu catolicii creştinĭ socialĭ? Apoi chiar de s'ar face uniunea după cum vréu radicalii numai cu concursul partidei poporale germane şi póte al celei progresiste, nu ar ajunge astfel ei sĕ predomine pe ceilalţĭ?

Tóte aceste întrebărĭ agită astădĭ mult pe Germanii austriacĭ. Până acum, după cum am amintit, erau unite într'un grup partida progresistă, partida poporală, marii proprietarĭ germanĭ şi creştinii socialĭ şi erau representaţĭ de conferenţa şefilor cluburilor. De aci încolo s'a manifestat intenţiunea a trage în gruparea acésta şi pe radicalii şi clericalii germanĭ. Din causele arătate însĕ parte mare stărue pentru continuitatea uniunei de până acum.

Intr'aceea organul lui Wolf propagă ideia unei strênse unirĭ între radicalii germanĭ şi partida poporală germană. Aceste douĕ partide stau adecă pe basa programului naţional dela Linz, care stabilesce ca puncte principale autonomia separată a Galiţiei şi Dalmaţiei, introducerea prin lege a limbei germane ca limbă a statului şi separarea totală economică de Ungaria.

E fórte probabil, că în urma curentelor pornite dela radicalĭ nu se va mai puté restabili vechia grupare a partidelor germane, ci se vor face douĕ formaţiunĭ în stânga: una cu caracter radical şi cealaltă cu caracter conservativ. Mult atêrnă dela atitudinea partidei poporale germane, mai ales după-ce 19 deputaţĭ germanĭ radicalĭ din Boemia au decis într'o conferenţă ţinută erĭ la Bodenbach, că aprobă programul cuprins în declaraţiunea lui Schönerer, că primesc aşa-dér de a stărui pentr'un „raport federativ al ţĕrilor germane austriace cu imperiul german, care sĕ asigure esistenţa poporului german,“ şi că vor combate influinţa jidovéscă şi se vor lăpĕda de Roma.

Mişcarea acésta radicală apare mai însemnată încă pentru viitor, decât pentru present.

Contra legii naţionalităţilor. Erĭ s'a ţinut adunarea generală a comitatului *Arad* sub presidenţia fişpanului Urban. La adunare — după cum scrie „T. P“. — au luat parte şi membrii românĭ în numĕr neobicĭnuit de mare. Intre punctele programului, ce avea sĕ fiă desbătut, era şi adresa comitatului Treiscaune pentru *modificarea legii naţionalităţilor*. Comisiunea permanentă a propus *sprijinirea adresei secuescĭ*, ceea-ce a provocat mare resens printre membrii românĭ. Dintre Românĭ au luat cuvêntul contra acestei propunerĭ d-niĭ: M. *Veliciu*, care a propus trecerea la ordinea ḑilei şi punerea ad acta a adresei, Dr. Stefan C. *Pop*, Dr. *Suciu*, advocaţĭ, carĭ au aparat cu argumente puternice causa naţională faţă cu şoviniştii comitatului. Propunerea comisiunei permanente pusă fiind la vot, *a fost primită cu 98 faţă de 50 voturĭ ale Românilor.*

Era firesc, ca şoviniştii din Arad sĕ nu se lase mai pe jos de ortacii lor din alte comitate, carĭ au sprijinit propunerea secuéscă.

Un protest al comisiunei de pace internaţionale.

In timpul din urmă s'a afirmat cu positivitate şi se afirmă mereu, că modul de a purta rĕsboiŭ al Englesilor în Africa sudică trece peste tóte regulele, vatĕmă tóte dispoziţiunile de până acum ale convenţiunilor internaţionale şi se opune mai ales textului convenţiunilor Congresului internaţional de pace şi arbitragiŭ din Haga. Kitchener cu ai sĕi pórtă c'un cuvênt un rĕsboiŭ barbar si neuman.

Cumcă aşa este în adevĕr, apare şi din faptul, că *Comisiunea de pace internaţională* a adresat de curênd, contra modului de a purta rĕsboiŭ al Angliei, un protest cătră tóte acele puterĭ, carĭ au primit şi sub scris stipulaţiunile Congresului de pace din Haga. Étă acest protest:

„Subscrişii, recunoscênd stipulaţiunile puterilor, întărite în Haga, presentă prin acést protest sĕrbătoresc din causa desconsiderării acestor stipulaţiunĭ, cum s'a întêmplat în rĕsboiul, ce decurge acum în Africa-de-sud.

„Regulele primite în Haga deosebesc purtarea de rĕsboiŭ a popórelor civilisate de cea a barbarilor şi cu tóte-că republicele din Africa sudică sunt formal eschise din convenţiune, totuşĭ îndatorirea morală faţă cu ele nu este suspendată.

„Constatăm cu cele mai adêncĭ regrete, că ordinele oficiale date comandanţilor în Africa sudică, *dau mărturiă de jaf şi despoiare sistematice*, ceea-ce stă în flagrantă contradicere cu punctele 44—53 din convenţiune.

„Din causa acésta apelăm—întru cât ţinem sĕ nu se mai repete barbarismul — la puterĭ, sĕ facă paşi urgenţĭ într'acolo, ca *operaţiunile mititare din Africa sudică sĕ fiă restrînse între marginile, ce le permite civilisaţiunea şi umanitatea*“.

Protestul l'au subscris între alţii: Dr. *Richet*, Frederic *Passy*, *Trarieux*, (Francia), *Hodyson*, *Pratt*, *Stead* şi *Cook* (Anglia), v. *Bloch*, *Rovicow* (Rusia), *Moncure*, *Convay*, *Milholland* (Statele-Unite.) Stipulaţiunile la carĭ se provócă sunt:

Este interdis a sili, prin presiunĭ, ca poporaţiunea teritoriilor ocupate sĕ jure fidelitate puterii inimice;

Este interdis a sili poporaţiunea teritoriilor ocupate, de-a participa la operaţiunĭ îndreptate contra ţĕrii proprii;

Cinstea familiară dreptul familiar, viaţa individuală şi proprietatea privată, precum şi convingerea religióşă şi libertatea cultului, sunt a se respecta.

Din descrierile făcute chiar de un oficer engles, care participă la rĕsboiul actual, s'a putut însĕ vedê că Kitchener şi ai sĕi au mers în privinţa jafului, despoierilor, presiunilor etc. până la cea mai înaltă trĕptă şi trebue că lucruri grozav de barbare şi neumane s'au petrecut şi se petrec pe teatrul luptelor din Africa sudică, în cât chiar comisiunea internaţională de pace vine sĕ protesteze, printre subscriitorii protestului aflându-se şi patru membrii englesĭ.

In ajunul deschiderii „Reichsrath“-ului.

Poimâne, Joi, se va deschide noul parlament austriac. Partidele austriace sunt până acum în mare neorientare şi guvernul nu scie absolut, décă-i va succede a înşgheba cât de cât o majoritate.

*

„*Hlas Naroda*“ din Praga anunţă, că partidele din drépta nu sunt învoite cu alegerea contelui *Attems* de preşedinte al Camerei. Attems este guvernorul provinciei Stiria şi e agreat de partidele germane ale stângei, dér neagreat cu totul de Slavĭ. El aparţine marilor proprietarĭ constituţionalĭ germanĭ, care nicĭ-decât nu e o partidă neutră, ci în cestiunea naţionalităţilor e tot aşa de intolerantă ca şi partida lui Schönerer. Se crede, prin urmare, că preşedintele ar trebui luat dintr'o partidă neutră, d. e. vre-unul din deputaţii românĭ, séu din centru.

*

Tot „*Hlas Naroda*“ anunţă, că diferenţele de vederĭ între membrii cabinetului cu privire la mesagiul de tron, s'au aplanat. Textul mesagiului e stabilit definitiv şi aştéptă numai aprobarea împĕratului.

*

Un membru al progresiştilor germanĭ, lanséză în „Neue fr. Presse“ ideia reconstituirei aşa numitei „*Gemeinbürgschaft*“ germane. După el partida progresistă germană ar aproba întrarea Schönererianilor în alianţa acésta. Cu greu însĕ se póte admite, ca radicalii naţionalĭ ai lui Schönerer sĕ între sub un acoperiş cu creştinii-socialĭ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De altfel Schönerer a publicat în fóia sa din Eger o declarațiune, în care ḑice, că partida lui nu se póte unì, decât cu o partidă, care profeséză „marea ideiă germană“.

*

In ce privesce *constituirea clubului Cehilor tinerĭ* nu s'a luat încă o decisiune definitivă. Fostul club al Cehilor n'a fost nicĭ el omogen, căcĭ în el se aflau și Cehii bĕtrânĭ din Moravia, cărora însĕ nu le trecea prin minte a-se contopi în partida Cehilor tinerĭ. Ceea-ce i-a unit însĕ, a fost apĕrarea și promovarea interesului național comun. Acest interes esistă și adĭ și va esista, însĕ cu tóte acestea sunt puține șansele întrării Cehilor agrarĭ (5 deputațĭ) în clubul Cehilor tinerĭ, mai ales, décă aceștia nu vor învita pe disidenții agrarĭ a-se uni cu ei.

*

Intre *representanții Polonilor* este o mare încurcătură. Vechii conservativĭ (*stanczy*) șĭ au acaparat pretensiunile și devisele democraților. *Abrahamovicz* e pentru „politica mânei libere“, *Iaworsky* accentuéză separațiunea de către drépta parlamentară, contele *Wodzicki* ḑice, că prepotența Cehilor trebue înfrânată, ér *Kozlowski* cere modificarea statutelor clubului.

*

Rutenii sunt mai bine de trei milióne în Austria și au cu totul 10 representanțĭ în parlament; dér și aceștia sunt resfirațĭ și aparțin la diferite partide.

*

Despre *representanții românĭ* „oportuniștĭ“ din Bucovina, nu se scie până acum la care dintre partide se vor alătura. In parlamentul trecut Românii făceau parte din drépta parlamentară, mergeau va sĕ ḑică una cu majoritatea. Acum, că nu se scie, décă guvernului îi va succede a forma o majoritate, situațiunea „oportuniștilor“ bucovinenĭ este mai dificilă.

Din Bucovina.

„*Deșteptarea*“ din Cernăuțĭ publică în fruntea numĕrului sĕu dela 27 Ianuarie un rĕspuns al d-lor Dr. Iancu cav. de *Flondor* și Dr. George *Popovicĭ* la o învitare a „pactiștilor“ în care se esprima „dorința ca cu privire la alegerile nouĕ *sĕ se facă o reconstituire a clubului român*“. Spre scopul acesta avea sĕ se țină o conferență în 12 (25) Ianuarie. Invitarea era subscrisă de Calinescu, în calitatea sa de president al așa numitului „club român dietal“, și de br. Mustatza vicepreședinte. D-nii Flondor și Popovicĭ, vrênd sĕ se achite de obligamentul ce-l au față de interesele partidului poporal național ai cărui conducĕtorĭ sunt, au adresat amintitului „club român“ următórea epistolă deschisă:

Către clubul român dietal
în Cernăuțĭ.

D-Vóstre ațĭ aflat de bine sĕ ne învitațĭ la o conferință a deputaților românĭ din camera imperială și a dietei pe ḑiua 12/25 l. c.

Cu privire la acest act semnat de presidentul și vicepresidentul clubului dietal, ne simțim provocațĭ la următórea declarațiă:

Cause grave: în prima liniă *împăcarea precipitată cu guvernul țĕrii* propagată de majoritatea clubului dietal, ne-au forțat sĕ eșim din clubul D-Vóstre și sĕ declinăm orĭ și ce responsabilitate pentru urmările nefaste prevĕḑute de noi.

Campania electorală, cu peripețiile ei de tristă memoriă a confirmat convingerile nóstre.

Majoritatea clubului D-Vóstre nu s'a sfiit a-se oferi drept armă în mâna adversarilor noștri.

Martorĭ clasicĭ am fost, cum o mare parte din D-Vóstre au protegiat combaterea alegĕtorilor românĭ cu mijlóce condamnabile.

Atitudinea acésta nu se póte privi decât ca *o umilire față de guvern* și ca o *suprimare frivolă a drepturilor constituționale ale alegĕtorilor românĭ*, fapte carĭ au avut drept urmare pierderea mandatelor partidului poporal național. D-Vóstre a-țĭ sprijinit o ḑiaristică menită a propaga demoralisarea națională.

Evenimentele politice din timpul din urmă constitue o fasă remarcabilă în șirul lung al suferințelor poporului nostru, ér responsabilitatea grea pentru cele petrecute cade în sarcina D-Vóstre și vețĭ avé a da sémă pentru ele înaintea forului întregei națiunĭ.

E decĭ lucru firesc, că în astfel de împrejurărĭ *trebue sĕ respingem orĭ ce conlucrare cu D-Vóstre*, cu atât mai mult avênd în vedere raporturile reale din țéră, carĭ nu Vĕ autoriséză a vorbi și a lua decisiunĭ în numele poporului român din Bucovina.

Cernăuțĭ, în 12/25 Ianuarie 1901.

Dr. Iancu Flondor *Dr. George Popovicĭ*

SCIRILE ḐILEI.

— 16 (29) Ianuarie.

Iubileul Reuniunei femeilor române. Precum se scie, s'au ales anume comisiunĭ ca sĕ facă pregătirile de lipsă pentru jubileul de 50 de anĭ al Reuniunei femeilor Române, ce se va ținé în Brașov de adĭ în două sĕptĕmânĭ în ḑiua de Trei Sfințĭ. Aflăm, că lucrările comisiunilor arangeatóre au înaintat deja mult și că în ḑilele acestea se vor trimite și învitările la festivitate, care promite a fi cât se póte de démnă și frumósă.

D-l V. Babeș este—precum aflăm cu părere de rĕu — de mai bine de douĕ sĕptĕmânĭ bolnav și mai ales în primele ḑile ale anului curent, stil vechiŭ, s'a simțit rĕu și fórte slăbit. De câte-va ḑile încóce însĕ s'a mai recules puțin. Dorim venerabilului octogenar grabnică însănĕtoșare.

„Klausenburg?“ „Schässburger Ztg“ scrie următórele: Ḑilele acestea un domn voia sĕ cĕlĕtorescă cu trenul de nópte dela Sighișóra la Clușiŭ și cerù dela cassierița gărei în limba germană un bilet. Cassierița declară, că ea nu scie ce snamenià póte fi „Klausenburg“. Străinul îi spuse, că el nu înțelege de loc limba maghiară și a rugat'o din nou se-i vêndă un bilet; *totul a fost în zadar*. Era pe aci ca strĕinul pasager sĕ mérgă la șeful gărei pentru a-se plânge contra purtării casseriței, când un vizitiu, care era de față, se făcù tălmaciu și-șĭ arătà sciința geografică, esplicând cassieriței, că d-l vré sĕ călĕtorescă la „Kolozsvár“. Astfel abia a putut ajunge acel călĕtor la un biet de bilet — grația tălmăcirii unui vizitiu. Așa ceva numai la noi póte sĕ se întêmple.

Inmormêntarea lui Verdi. Guvernul italian a hotărît ca înmormêntarea lui Verdi sĕ se facă cu cheltuéla statului. Ministrul instrucțiunei publice va fi de față la înmormêntare și Regele va fi representat de un prinț din familia regală. In tóte orașele din Italia s'au arborat drapele de doliu. Teatrele și circurile sunt închise. Senatul a ținut o ședință escepțională in onórea lui Verdi. Președintele Senatului și primul ministru, d. Saracco, au pronunțat discursurĭ în carĭ au arătat adênca durere a Italiei de mórtea ilustrului Verdi. Guvernul, — afară numai décă ar fi vre-o dispozițiune testamentară contrară a rĕposatului, — va înmormênta pe Verdi pe socotéla statului. Senatul a hotărît sĕ așeḑe bustul de marmoră al lui Verdi în sala de ședințe și sĕ trimită o delegațiune la înmormêntare.

Firma institutului de credit și economii „Chiorana“ din *Șomcuta-Mare*, prin decisiunea tribunalului din Sătmar de sub numĕrul 368/1901, s'a înregistrat și așa activitatea numitului institut se va începe în *15 Februarie* a. c. st. n.

Enciclica Papei. Papa a publicat o enciclică asupra democrației creștine. Ea ḑice, că Sfîntul Părinte nu găsesce esactă denumirea de *socialism creștin*. Trebue stabilit cu energiă o deosebire între socialism și *democrația creștină*. Acésta din urmă respectéză principiile legei divine și urmărind îmbunătățirea materială, are în același timp în vedere buna-stare spirituală a popórelor. Democrația creștină mai trebue sĕ respecteze dreptul și autoritatea civilă legitimă.

Pentru masa studenților românĭ din Brașov au mai întrat: Dela D-l Dionisie *Nistor*, paroch gr. or. în Arpătac, cotisația anuală *4 cor.*; — dela D-l Dr. Ioan *Popp*, ces. și reg. medic de stab superior și medic de garnisónă în Brașov, cu soția D sale *Constanța*: **40 coróne.** Priméscă nobilii donatorĭ cele mai vii mulțumite. — *Direcțiunea școlelor medii.*

Pensionarea unui oficer român. „Monitorul oficial militar“ aduce scirea, că căpitanul de cl. I. Nicolau *Șumanca*, dela reg. de infanteriă 43, care a servit mult timp și la reg. inf. 50., din incidentul trecerei sale în pensiune a fost distins de Maj. Sa monarchul cu rangul de major *ad honores*, esprimându-i tot-odată înalta Sa mulțămită.

Circulația la Porțile-de-Fier. După datele mai nouĕ, anul trecut s'a transportat prin Porțile-de-Fier: în jos 1,224,674, în sus 1,640,640 măjĭ metrice de cereale și alte mărfurĭ. Din acésta cantitate partea cea mai mare revine Societății de navigațiune dunărénă. Societatea maghiară de navigațiune a transportat 425 mii m. m., societatea *română* 435 m. m., cea mai mare parte în sus ca esport. Mai neînsemnată a fost circulația mijlocită de vasele sêrbescĭ, germane sudice și rusescĭ. Mărfurile transportate în jos au fost: cărbune 442.857 m. m., grâu 389.999 m. m.; în sus: grâu 372.000 m. m., porumb 310.000 m. m., rapiță și colză 295 m. m., apoi lemne ș. a. Au trecut prin canal cu totul 1175 șlepurĭ și competențele incassate au fost de 550.761 coróne.

Cununiă. Demetriu *Bran*, învĕțător, și Ana *Voina* se vor cununa la 3 Februarie n. în biserica gr. cat. din Cergăul-mare.

Capelă de ghiață. Se scrie din Lipova, că în sfânta sĕrbătóre a „Botezului Domnului“ s'a clădit acolo, în mijlocul pieței, înaintea bisericei gr. ort. române, o capelă frumósă numai din ghiață, menită, ca în ea sĕ se facă sfințirea apei. Asemenea din ghiață era și masa, care servea în loc de pristol și care era împodobită cu icóna Botezului Domnului, act sĕvîrșit la rîul Iordanului prin Ioan Botezătoriul. Capela era iluminată prin mulțime de luminărĭ. Un public fórte mare a luat parte la sfințirea apei, făcută în acéstă capelă pe cât de frumósă, pe atât de rară în felul ei, și adecă nu numai din Lipova, ci și din jur și nu numai Românĭ, ci și de alte naționalitățĭ. Capela, împreună cu publicul asistent, a fost fotografată și icónele se vor vinde în folosul bisericii gr. or. române din Lipova.

Asasinarea unui guvernor. Din Bruxella se anunță, că ḑilele acestea a fost asasinat în Arlon guvernorul provinciei belgice Luxenburg, Orban de *Xivry*. Asasinul era un nebun, cu numele Schneider, fost amploiat de stat, care fù liberat de curênd din sanatorul din Bruxella, ca sănĕtos. El cât ce eși din sanator îșĭ cumpĕră un revolver și se urcà în tren, unde era și guvernorul. Aci conversară mai mult timp împreună și când guvernorul îi întinse mâna, Schneider scóse revolverul, din care descărcà trei focurĭ, ér un glonț nimeri inima guvernorului, care muri pe loc. După acésta asasinul îșĭ trase și lui un glonț în creerĭ.

Lege de recrutare română. Astăḑĭ s'a împărțit în Cameră proectul de lege pentru chemarea sub drapel, din clasa anului 1902, a unui numĕr de 22.000 tinerĭ pentru unitățile permanente, un numĕr de 3.067 tinerĭ pentru cavaleria cu schimbul, precum și un numĕr de 250 tinerĭ pentru marina militară.

Marĭ defraudărĭ în Berlin. Din capitala germană se telegrafézá, că doi impiegațĭ dela „Mitteldeutsche Bank“ din Berlin, au defraudat 200,000 mărcĭ. Casul a produs sensațiă cu atât mai mare, cu cât douĕ ḑile mai înainte și la alte băncĭ s'au dat de urma unor defraudărĭ.

Arestarea unor spionĭ germanĭ. Din Varșovia se scrie, că acolo au fost arestațĭ Vinerea trecută opt spionĭ supușĭ germanĭ și după-ce li-s'au luat interogatorul, au fost trimișĭ la Siberia. In legătură cu acésta, se ḑice, stă și rechemarea consulului german din Varșovia. Cercurile guvernamentale rusescĭ au cunoscința, că Polonia-rusésca, Volhynia și Litvania sunt cutrierate de spionĭ germanĭ.

Școlă agricolă pentru Evrei. Universul primesce următórea telegramă dela corespondentul sĕu din Iașĭ: Alianța universală israelită a început tratărĭ pentru cumpĕrarea moșiei Șaraga, cu scop ca sĕ învețe pe evrei munca agricolă. De asemenea s'a hotărît ca pe acea moșie sĕ se înfiinţeze o școlă de agricultură și horticultură pentru elevii evrei din întregul Orient.

Din Făgăraș.

(*Adunarea generală a Reuniunei femeilor rom. gr. cat. din Făgăraș și jur*).

Făgăraș, 24 Ian. 1901.

Onorate D-le Redactor! Bine-voițĭ a publica în colónele prețuitului D-vóstre ḑiar rêndurile, ce urméză.

Conform convocărei din 16 Decemvrie a. t. anuțată și pe cale ḑiaristică, adunarea generală de tómnă a Reun. fem. rom. gr. cat. din Făgăraș și jur, s'a ținut Dominecă în 30 Decemvrie în locuința D-nei președintă.

Punct la 2 óre p. m. dómna președintă *Zinca Roman*, prin o vorbire ocasională bine alésă și plină de povețe și esemple practice, îndemnând la muncă cu curagiŭ și bărbățiă și între vii aplause, declară adunarea de deschisă.

După aceea St. D-n. Ioan *Cintea*, notariul Reuniunei, dă cetire raportului sĕu, care constată cu bucuriă, că Reuniunea în decursul anului 1900 s'a sporit cu 6 membrii fundatorĭ, 13 ordinarĭ și mai mulțĭ ajutătorĭ. Membrii *fundatorĭ* sunt: 1 Exelenția Sa D l Archiepiscop și Metropolit *Dr. Victor Mihalyi*, solvind cu 10 coróne mai mult peste taxa prescrisă, 2. Rev. Iacob Macaveiŭ vicar; dómnele: 3. Carolina Cozgarea, 4. Elena Dr. German, 5. Carolina Pop, Șinca veche și 6. Pompilia Toflea. Membrii *ordinarĭ*: 1. Carolina Pop, Grădisce, 2. Ioan Micu preot Sevestreni, 3. Nistor Langa, 4. Maria Langa, 5. Ana Langa, 6. Roza Cintariu, 7. Paulina Szabo, 8. Eugenia Racean, 9. Iulia Darvasi, 10. Aurelia Zoltner, 11 Iosefina Fulicea, 12. Ana Boeriu și 13 Rafira Zagau. Membrii *ajutătorĭ* încă un numĕr frumușel, mai mulțĭ din comuna Sĕvestreol și Sesciorĭ. Onóre lor! Toțĭ membrii șĭ-au solvit taxele în cassa Reuniunei.

In genere raportul arată, că Reuniunea a prosperat și înaintat binișor în acest an. Raportul se primesce și D-lui notar i-se esprimă recunoscință pentru zĕlul desvoltat în purtarea agendelor scripturistice.

D na Ana *Chișerean*, cassiera Reuniunei, presentă adunărei rațiociniul pe an. 1900. Din acesta se vede lămurit, că averea Reuniunei s'a sporit în decursul anului cu *343 coróne 26 banĭ*, parte ca taxe dela membrii, parte ca ajutóre incurse la intrevenirea d-nelor din comisiunea esmisă în adunarea din primăvară și însărcinată cu colectarea de ast-fel de ajutóre.

Intrégă averea Reuniunei cu finea anului 1900 face *7100 coróne 21 banĭ*. Rațiociniul se primesce, ér D-nei cassieră i-se dă absolutoriul. In legătură se esprimă mulțămită și recunoscință protocolară d-nelor Elisabeta Dr. Pop, Carolina Cozgarea și Ana Dr. Motoc, ca împuternicite cu adunarea de ajutóre pe séma Reuniunei și a căror stăruință a și fost încununată de succes. Se esprimă mulțămită și înaltă recunoscință Escelenței Sale Domnului Archiepiscop și Metropolit Dr. Victor Mihalyi, pentru-că cel dintâiŭ între capii de astăḑĭ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ai bisericilor române a intrat în şirul membrilor fundatorĭ ai Reuniunei nóstre.

Sĕ însărcinéză biroul, ca prin o adresă sĕ fiă rugat Exelenţia Sa sĕ binevoéscă a primi Patronatul Reuniunei nóstre, întocmai precum fŭ primit de antecesorul sĕu, fericitul Dr. Ioan Vancea.

In fine eshauriindu-se punctele din program, Dómna preşedintă închidênd adunarea, mulţămesce celor presenţĭ pentru bună-voinţa şi interesul arătat prin participare, şi légă de inima tuturor, ca sĕ nu întrelase nicĭ o ocasiune d'a puté câştiga cât mai mulţĭ membrii, prin ce s'ar ajunge mai curênd scopul şi s'ar salva, ce e mai preţios, tîněra generaţiă de sexul femenin, fiind scopul reuniunei întemeierea unui post de învĕţătóre pentru fetiţe. —

Sĕ ajute Dumnedeu!

A. S.

Espediţiune la Polul Sud.

Conferenţa d-lui Dr. Emil Racoviţă, ţinută la jubileul Societăţii geografice române.

— Fine —

In tot timpul am făcut observaţiunĭ, pescuiam şi făceam sondaje şi observaţiunĭ magnetice. Pentru a-ne procura apă, aduceam bucăţĭ de giaţă pe bord, pe care o topiam cu un aparat, ce l'am făcut acolo, încălţit cu grăsime de focă. Pe corabiă se grămădea omĕtul. Mereu îl curăţam, căcĭ décă ar fi trecut 2—3 ţile, nu-l mai puteam birui. Veni apoi nóptea polară, care a durat 3 lunĭ.

Tótă lumina nóstră erau reflecţiile gheţurilor şi un prea frumos curcubeu, care se ştergea încetul cu încetul. Când se arăta sórele câte puţin, se aprindeau mii de licărirĭ pe vasta câmpiă. Numai atuncĭ ne puteam da séma de ceea-ce ne încunjura. N'am avut însĕ parte multă vreme de acéstă serbare a luminei.

Anemia începuse încetul cu încetul sĕ cuprindă mica nóstră coloniă. Şedeam la sobă în întunecósele cabine şi ne povesteam, ce am lăsat în ţára sórelui.

Afară omĕtul se grămădea pe corabiă. De vaiet jalnic, gemea banchiza întrégă. Când presiunea înceta, gheţurile se dĕrîmau cu un sgomot îngrozitor.

Intr'o ţi Dr. Kook mĕ chemă la o parte şi-mĭ spune, că a constatat, că Dancou s'a îmbolnăvit de aortă şi că nu crede sĕ mai scape; 15 ţile bietul Dancou a fost greu bolnav, îngrijit de noi de toţĭ, până şi-a dat sufletul. La 7 Iunie l'am îngropat. Cadavrul i-l'am înfăşurat într'un linţoliu. Eram cu toţii de faţă, când am dat drumul în apă corpului bietului Dancou. Nicĭodată n'am fost aşa de mişcat ca atuncĭ.

Descripţiunea acésta a fost aşa de mişcătóre, încât am surprins lacrimĭ.

După trei lunĭ de nópte continuă — ţice d-l Racoviţă — vĕţurăm sórele. Dvóstră nu vĕ închipuiţĭ, ce am simţit noi, când am vĕţut sórele, d-vóstre, carĭ îl veţeţĭ în tóte ţilele răsărind şi apunênd.

In banchiza nóstră făceam dese sondaje. Acest sondagiŭ este fórte util, din causă, că banchiza este mereu în mişcare. Acolo aveam şi unele floriĭ, cu carĭ ne desfătam privirile. Era şi o mică pasĕre, porumbelul de omet, care se nutresce cu marine. Porumbelul de omĕt, este cu totul alb, şi merită acest nume. Am avut bunĭ prietenĭ pe pinguinĭ, carĭ de sigur nu vor fi mulţumiţĭ de prietenia nóstră, căcĭ ei ne-au servit de hrană. Ei sunt rĕi şi se bat. Se pun unul în faţa altuia, se umflă în pene şi-şĭ spun lucrurĭ desagreabile. (Proiecţiunĭ electrice arată bătăi de pinguinĭ).

Conferenţiarul mai spune apoi, că una din cele mai curióse pasĕrĭ antarctice este pinguinul imperial, care are 1.25 metri înălţime. El este cenuşiu, are bonetă négră, epoleţĭ negri, două decoraţiunĭ negre pe piept, pliscul tricolor şi pieptul de satin alb.

Arată apoi o proiecţiune electrică după o fotografiă, representând foca lui Ross. Acéstă focă este fórte rară. Mai este şi foca lui Lawdon, care se găsesce mai spre pol.

La 1 Ianuarie 1899, eram în aceeaşĭ situaţiune. Nicĭ o cale nouă, nicĭ o perspectivă de-a eşi. Am început atuncĭ sĕ săpăm un canal artificial cu casmalele. Trebuia destupat în fiă-care ţi, căcĭ nóptea regulat îngheţa. Am săpat un canal de 770 de metri lungime. Tocmai când mântuisem, a venit o presiune, care ne-a închis canalul. Abia peste 15 ţile am putut eşi din banchiza nóstră, la 14 Martie, şi sĕ navigăm.

Accentuând descoperirile făcute, eminentul conferenţiar numĕră: Strîmtórea lui Gerlache, fauna şi flora antarctică, precum şi diferite sondagii, dovedind esistenţa unui platou continental.

Nu ţicem, că am făcut lucrurĭ marĭ. Suntem convinşĭ, că am făcut prea puţin şi urăm deplin succes acelora, carĭ ne vor urma. Termină spunênd, că au fost odată 19 ómenĭ, dintre carĭ s'au întors numai 17, carĭ au făcut o espediţiă antarctică şi au pus şi ei o pietricică la edificiul sciinţei.

Lupta pentru traiŭ

la Polul antarctic.

A doua conferinţă ţinută de d-nul Dr. Emil Racoviţă la Ateneu.

La 8 Decemvrie v. curagiosul esplorator român Dr. Emil Racoviţă a ţinut o a doua conferenţă la Ateneu în Bucurescĭ despre lupta pentru traiŭ şi fiinţele vieţuitóre din regiunea antarctică.

Acéstă interesantă conferenţă, care o redă în resumat G. I. Sigala în „România Ilustrată" Nr. 2, credem a fi de interes sĕ o facem cunoscută şi cetitorilor noştri.

D-l Dr. Racoviţă, după o fórte frumósă descriere a regiunilor dela Polul Sud, întră în fondul conferinţei sale. D-sa spune, că pe marginea şanalurilor carĭ întrerup continuitatea banchiselor, se zăresce un fel de unsóre verţue-închisă, care acoperă ghiaţa de-asupra nivelului mărei.

Privind cu microscopul o picătură din acéstă unsóre, veţĭ că este formată dintr'o infinitate de corpuleţe micĭ, cu forme varii şi elegante. Corpuleţele acestea carĭ sunt numai învĕlitóre de silex cuprind fiă-care câte o fiinţă vieţuitóre, care constă într'un chiag de protoplasmă, cu o parte mai densă în interior, miezul. In protoplasmă se mai găsesc nisce corpuleţe colorate în verde-închis, de o substanţă numită *chlorofil*. Presenţa acestei substanţe pune aceste fiinţe într'un loc a parte în clasificare şi le dă proprietăţĭ fisiologice de cea mai înaltă importanţă. Intr'adevĕr, fiinţele acestea, numite *Diatomee*, sunt plante, ér structura lor le apropie de o alge inferióră. Se scie, că plantele, cu ajutorul chlorofilului lor, pot descompune acidul carbonic din aer şi din apă. Ele înlătură oxigenul şi reţin carbonul, pe care-l combină cu substanţele pur minerale ale pământului séu ale apei, ca sĕ formeze substanţa organică.

Animalele sunt incapabile sĕ facă acéstă isprăvă, pe care plantele o sĕvêrşesc necontenit. Animalelor, ca sĕ trăiască, le trebue substanţa organică fabricată de o plantă cu substanţe pur minerale. Chiar carnivorele sunt, în definitiv, tributare vegetalelor. Vulturul mănâncă alte pasĕrĭ, carĭ, la rêndul lor, mănâncă insecte, însĕ insectele se hrănesc cu plante. Se póte spune, că tóte animalele, direct séu indirect, sunt parasiţii plantelor.

Diatomeele sunt aprópe singurele plante, carĭ trăesc în banchisă şi în mările apropiate; de aci se înţelege, importanţa presenţei chlorofilului la aceste fiinţe şi de altă parte rolul capital ce l'au ele în regiunile antarctice. Diatomeele acestea sunt basa întregei vieţĭ ce se manifestă în acéstă regiune şi cum numĕrul lor este imens, cum se află pretutindenĭ, trebue sĕ ne închipuim banchisa nu ca un pustiu grósnic şi sterp, ci ca o imensă livadă plutitóre.

Sunt, firesce, animale carĭ întrebuinţéză cum pot mai bine acest nutreţ. Animalele acestea, carĭ tótă viaţa lor plutesc între două ape, au fost întrunite sub denumirea generală de *Plancton* şi formézĕ mai multe varietăţĭ de erbivore pacinice, carĭ îşĭ petrec vremea înghiţând diatomeele. Mai sunt însĕ, ca şi pe pământ, animale crude, carĭ nu trăesc decât din omorurĭ şi asasinate. Cităm între altele pe *Sagitta*, *Medusa*, *Polichetul*, pasĕrĭ carĭ trăesc pe socotéla bietelor erbivore. Căcĭ şi în acéstă lume microscopică lupta pentru traiŭ e tot aşa de violentă ca şi pe pământ.

Pentru-ca diatomeele sĕ póţă utilisa puterea minunată a chlorofilului lor, le trebue neapărat lumină. Iarna, când diferitele părţĭ ale banchisei sunt lipite de îngheţ, când grosimea ei cresce cu straturile de zăpadă, ce cad asupra ei, lumina nu mai póte pĕtrunde, ér diatomeele mor. Nutreţul se împuţinĕză, ér bietele erbivore ne mai avênd ce mânca, pier. Atuncĭ, cu tot proverbul care spune, că lupii nu se mănâncă între ei, carnivorele de carĭ am pomenit mai sus, se sfăşie între ele.

Resultă din tóte astea, că pe la sfîrşitul iernei planctonul pierde mult din greutate, când mai trăesce. Odată cu sosirea verei însĕ, crepăturile se formézĕ iarăşĭ, zăpada se topesce, ghiaţa se subţiazĕ şi lumina pĕtrunde din nou sub banchisă. Livada se înverţesce, erbivorele se îngraşă şi se grăbesc sĕ facă numĕróşă progenitură spre marea bucuriă a carnivorelor.

(Va urma.)

Cum a fost făcut prisonier Buller?

„Colditzer Wochenblatt" în numĕrul sĕu mai recent publică o epistolă a unui German, care s'a luptat în şirul Burilor, de următorul cuprins:

„Năvălirea în colonia Cap a fost hotărîtă deja în consiliul de rĕsboiŭ dela 2 August, ţinut în Machadodorp, dér noi mai întâiŭ am trebuit sĕ-i „buchisim" pe Englesĭ ceea-ce de fapt am şi făcut'o la finea lui August. Pe generalul Buller şi oficerii lui i-am prins şi i-am silit sĕ ne plătéscă banĭ de rĕscumpĕrare şi pentru-ca sĕ nu se mai lupte contra nóstră, i-am cerut cuvêntul de onóre. *Pe şeţut are Buller înfierate literile „R. S. A."* (Republica sud-africană), şi acésta e causa, că el a plecat aşa de grabă acasă. Acestea tóte nu se sciu în Europa, deóre-ce Englesii tóte le tăinuesc.

„Cu acestea în legătură mai scrie un amic al Burilor: Faţă de acest fanfaron engles, care s'a făcut renumit prin ordinul de ţi dela Spionskop: „Nu esistă retragere!", Burii au fost cât se póte de „gentlemanĭ", arţêndu-i pe şeţut „Republica sud-africană" şi apoi înfierat în dos cu semnul ruşinei, i-au dat drumul în libera Anglia.

„Mândrul Albion de sigur n'a visat, că Republica sud-africană, declarată de mórtă, va apăré în aşa chip pe posteriorul beliducilor englesĭ în Londra şi că cu tóte acestea ea se va presenta încă ca fiind în viaţă.

„Este deci fórte esplicabil, că lordul *Roberts* a mai lăsat puţin din trufia sa şi a refusat de a lua parte la „festivităţĭ de învingere" în Londra şi a primi între sunetul fanfarelor săbii şi diplome de onóre.

„Tot aşa nu e de tot neesplicabil, că Regina—acum rĕposata în Domnul Victoria, care, precum se scie, după audienţa ce a dat'o lordului Roberts, gâdelui Transvaalului, s'a bolnăvit repentin — a fost atinsă de paralisiă, după-ce nobilul lord i-a împărtăşit în ce stare s'a reintors generalul Buller de pe câmpul de rĕsboiŭ şi cum Republica sud-africană s'a ivit érăşĭ în formă viuă în capitala ei. Un viu: Mene tekel Ufarsin!"

SCIRI ULTIME.

Viena, 28 Ianuarie. „Neues Wiener Journal" publică un articul remarcabil în ajunul întrunirei „Reichsrath"-ului, ocupându-se cu cestiunea pactului ungar. „N. W. J." ţice între altele, că pactul ungar va sparge camera austriacă, fiind-că guvernul nu póte îndupleca pe nicĭ o partidă a-l primi. Partidele germane au dat dovedĭ în rêndul trecut, că în schimbul suspendării ordonanţelor de limbă, nu sunt aplecate a vota pactul, ér un preţ mai mare dat ca jertfă ar provoca o şi mai mare opositiă la Cehĭ. Décă pe tema pactului „Reichsrath"-ul se va dovedi érăşĭ incapabil, atuncĭ se va deschide calea pentru o *nouă formaţiune politică*, care va fi asigurată contra orĭ-cărui material esplosiv din parte ungară.

Londra, 28 Ianuarie. „Morning Post" e informat, că la înmormêntarea Reginei Victoria va lua parte şi părechia domnitóre a Rusiei, precum şi marele duce Sergiu.

Chisineu (Basarabia), 28 Ianuarie. Autoritătile rusescĭ au descoperit în Basarabia mai multe societăţĭ secrete, bine organisate. Mare parte din membrii acestor societăţĭ erau complicĭ în complotul studenţilor din Rusia-mică. S'a găsit de-asemenea o tipografiă secretă şi o mulţime de manifeste şi proclamaţiunĭ. Poliţia a confiscat atât tipografia, cât şi imprimatele şi a făcut numĕróse arestărĭ.

DIVERSE.

Cânii Reginei Victoria. Fosta Suverana a Marei-Britanii iubia mult animalele. Intre altele ea poseda 55 de cânĭ de cameră, fără a numĕra cânii oficialĭ de sub direcţia lordului Ribblesdale, marele vênător al Corónei. Cânii dela Windsor sunt tratatĭ escepţional. Instalarea lor nu lasă nimic de dorit. Au un museu unic pe faţa pămêntului, cânii danesĭ pomeranĭ, carbini, bassets sunt representatĭ în diferite posiţiunĭ. Unii sunt pictatĭ în accuarelă, alţii pe pânză. Pe tablourile cânilor, carĭ au ocupat un loc de onóre în afecţiunea Reginei, li-se păstrézĕ o şuviţă de pĕr. La stânga tabloului este scris numele pictorului, în litere minuscule, pe când în drépta se póte ceti în litere marĭ numele defunctului. Un personal întreg de bucătarĭ şi servitorĭ este ataşat esclusiv la serviciul acestor cinţecĭ şi cincĭ de cânĭ, diminéţa li-se oferă piscoturĭ şi la 4 óre piscoturĭ în bulion, legume, pateurĭ, fripturĭ de viţel, bucăţĭ de roastbeef şi, ca desert, prăjiturĭ de tot felul. Camerile de culcare ale acestor fericiţĭ privilegiaţĭ ai rassei canine, sunt nisce celule de un metru şi jumĕtate înălţime, încălţite cu calorifer, în timpul iernei. Cânii din Windsor nu erau sclavĭ supuşĭ unei discipline severe, ci óspeţii şi amicii reginei. Alăturĭ cu apartamentele lor este alipită o sală de băi sub forma unui canal, ale cărui bordurĭ sunt acoperite de pietriş şi nisip. La extremitatea acestui basin model se înalţă un pavilion circular, unde îmbăiaţiĭ vin sĕ se repauseze şi sĕ se încălţéscă la sóre. Visul lui Ludovic al XIV, obosit de adulaţiunea omenilor, era sĕ fie iubit de cânii sĕi. Cu mâna sa a-tot-puternică, marele rege se înjosia a oferi un pişcot cânelui sĕu Zette. Autorisată de acest glorios esemplu, suverana Engliterei se simţia fórte fericită de a fi de faţă la hrana pensionarilor ei dela Windsor, şi rĕsplătia pe ceĭ carĭ îĭ arătau mai multă dragoste ataşindu-i la serviciul permanent al persónei sale. Nu cei mai frumoşĭ dintre ei obţineau acéstă distincţiune, ci cei mai credincioşĭ. Iubirea, ce o avea pentru animale dovedesce inima sa bună. Astăţi când regina Engliterei nu mai trăesce, óre aceste blânde animale nu vor fi deranjate dela obiceiurile cu carĭ le încunjurase buna lor stăpână?

Regii englesĭ cu numele Eduard. Vestea, că noul rege al Angliei a luat numele de Eduard al şéptelea, a pricinuit óre-care surprindere. Tótă lumea creţuse, că regele se va numi Albert, de óre-ce acesta îĭ e numele de botez şi tot aşa era numit mereu de mamă-sa în amintirea tatălui sĕu, tot Albert. Numele Eduard deştéptă multe amintirĭ din istoria Angliei. Mai inainte de a veni pe tronul Angliei casa de Anjou, mai fuseseră trei regĭ englesĭ cu numele de Eduard. Istoria oficială a Angliei nu-i numĕră însĕ pe aceştia, pentru-că cel dintâiŭ rege din casa de Anjon e Eduard I. (1272-1307). Acest Eduard I. a fost un monarch rĕsboinic şi adeseaorĭ biruitor. El a cucerit Wales şi a sdrobit rĕscólele Scoţienilor sub Balid şi William Wallace. Fiul sĕu, Eduard al II. (1307-1327) a suferit teribila înfrângere dela Bannockburn prin Robert Bruce. Eduard al III-lea (1367-1377), s'a rĕsbunat şi a domolit pe Scoţienĭ. Fiul sĕu a fost renumitul „Prinţ negru", eroul dela care se trage şi proverbul rĕsboinic: „Eu slugesc". De numele lui Eduard al IV-lea (1461-1488) se légă amintirea despre teribilele rĕsbóie civile dintre casele York şi Lankaster, rĕsboiul celor două rose. Fiul sĕu Eduard al V-lea n'a domnit nicĭ odată, dér e numĕrat în rêndul regilor englesĭ Eduard al VI-lea, fiul lui Enric al VIII-lea şi al Joanei Seymour, a stat numai câţĭ-va anĭ pe tronul engles şi a murit tînĕr.

Literatură.

Viaţa şi operile lui Andreiŭ Mureşianu, studiu istoric-literar de Ioan Raţiu, prof. ord. la preparandia din Blaşiŭ. Preţul 2 cor.. plus porto 10 banĭ. Venitul curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparandial din Blaşiŭ.

Se póte procura şi dela Tipografia „A. Mureşianu" din Braşov.

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureşianu.***
Redactor responsabil: ***Traian H. Pop.***

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov,

se pot procura următórele cărți:

Scrierĭ literare pentru popor.

„Caractere morale, esemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popórelor vechĭ și moderne“ de *Ioan Popea*, profesor. Cetitorul află în acéstă carte (de aprópe 400 pag.) o comóră nespus de prețiósă de învĕțăturĭ, de mângăierĭ, de însuflețirĭ spre tot ce e moral, nobil și frumos. Prețul 1 fl. 25 cr. (cu posta 1 fl. 35.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adauge și portul postal.

„Carte pentru toțĭ“, întocmită după ideile lui Sam. Smiles, de Teodor V. Păcățian. Prețul 40 banĭ (plus 5 b. porto).

Legende séu Basmele Românilor adunate din gura poporului de neuitatul *P. Ispirescu*. Format 8⁰ de 400 pag. Prețul 1 fl. 70 cr. . (cu posta 1 fl. 80.)

Pilele lui Mesia (Ben Hur) de re numitul scriitor *Lewis Vallace*. Tomul I con ține 532 pag. și costă numai fl. —.75 cr Ér tom II are 508 pag. și costă 70 cr Intregul op fl. 1.45 cr. (francat fl. 1·60 cr.

Săpătorul de banĭ, comedią în trei acte localisată de *A. Popo*. Se recomandă mai ales pentru cei ce vréu sĕ jóce teatrul Prețul 12 cr. . . . (prin postă 14 cr.)

Viița după mórte, séu nemurirea sufletului, dedusă din misteriul ființei omenescĭ și deșertăciunea celor trecĕtóre, de *I. P.* Ediția II. Prețul fl. —.50 cr. (Cu posta 55 cr).

Nopți de iérnă novele pentru popor de *George Simu*. Conține novele cu tendințe morale. Form. 4⁰ 250 pag. Prețul 60 cr. (cu posta 65 cr.)

Țiganii, schiță istorică lucrată pentru petrecere după mai mulțĭ autorĭ, de cunoscutul nostru scriitor *I. P. Reteganul*. Prețul 50 cr. (cu posta 55 cr).

Merinde dela școlă, séu învĕțăturĭ pentru popor, de *Dr. G. Popa*. Prețul 60 cr. cu postă 70 cr.)

Poveștile Bănatului, este o carte mare cu poveștĭ din Bănat, de *G. Cătană*, împărțită în 3 tomurĭ. . . Prețul 65 cr. (cu posta 70 cr)

Musa Someșană, poesii poporale din jurul Năsĕudului, culese de *Iuliu Bognariu*. Prețul 25 cr. (cu posta 28 cr.)

Buchetul, culegere de cântărĭ bătrânescĭ și naționale de I. Pop Reteganul. Prețul 25 cr. (cu porto 28 cr.)

Dracul, novelă de V. R. *Buticescu*, Are tendința de-a combate credința deșértă. Prețul 10 cr. (cu porto 12 cr.)

Lira Bihorului, o carte cu povestirĭ istorice scrisă în versurĭ, de *Antoniu Pop*. Prețul 20 cr. . . (cu porto 23 cr.

125 chiituri de carĭ strigă feciorii în joc, de *I. P. Reteganul*. Pr. 12 cr. cu porto 15 cr.

Opșagurĭ, cât cioplite, cât pilite și la lume împărțite, de *I. P. Reteganul*. Vre-o 60 de poesii glumețe. Pr. 40 cr. (+ p. 5 cr.

Din trecutul Silvaniei, legende de *V. Russu*. Conține 170 pag. Prețul. 30 cr. era la început 1 fl., acum (cu porto 35 cr.)

„Preotul din Noienĭ“, narațiune istorică din vécul nostru, scrisă de *Arghirobarbu*. Prețul 10 cr. (+ 2 cr. porto.)

Vivia, séu Biserica din Cartagine, narațiune istorică, tradusă din italienesce de Dr. *Iuliu Dragoș*. Prețul 70 cr. (+ 5 cr. porto).

Părintele Nicolae, schiță din viița preoților de *G. Simu*. Pr. 30 cr. + 3 cr. porto).

Poesii de *V. R. Buticescu*. Prețul era la început 1 fl. 20 cr., acum numai 60 cr. (cu posta 70 cr.)

Felicitărĭ în poesii și prosă la anul nou, diua nascerei și diua numelui, precum și vorbirĭ la diferite ocasiunĭ școlastice, de *G. Simu*. Prețul 20 cr. (cu posta 22 cr.)

Cartea Săteanului, de *Emanuel Părăeanu*. Conține mai multe novele poporale, scrise în stil fórte ușor, și printre ele mai multe poesii, mai ales satirice. Prețul 45 cr. (cu posta 50 cr.)

Suspin și zimbire, poesii și prosă, de *A. Pop*. Prețul 40 cr. (cu porto 43 cr.)

Rîsete și zîmbete, de *T. V. Gheaja*, cu 254 de anecdote, păcălitur și povestirĭ glumețe. Prețul 30 cr. (cu posta 35 cr.)

„Considerațiunĭ istorice asupra asociațiunii popórelor și aplicațiunea lor la *nația nóstră* de *Ioan Clinciu* profesor în Bucurescĭ. Prețul 1 fl., (+5 cr. prt.)

„Amicul bun“, colecțiune de lectură solidătóre de caracter în direcțiune religiósă-morală, tradusă de prepositul capitular *Ioan Papiu*. Prețul 10 cr. (+ 2 cr. porto.)

„Călindarul Plugarului“

pe anul comun 1901,

se póte procură dela Tipografia A Mureșianu din Brașov.

„Călindarul Plugarului“ intră în anul al IX-lea, cuprindênd: In *partea calendaristică*: Cronologia anului 1901, Regentul anului; Sĕrbătorile și alte dile schimbătóre; Calculul sĕrbătorilor mai marĭ; Posturile etc. Urméză partea strict calendaristică: cele 12 lunĭ ale anului cu sfaturĭ pentru plugarĭ și semnele de timp după calendarul de 100 de anĭ.

Urméză Genealogia domnitorilor; Tabele telegramelor și postale; Competințe de timbru și taxe; Scala timbrelor; apoi Têrgurile din Ardeal, Bănat și Țéra ungurésca după datele oficióse îndreptate și publicate de ministrul de comerciŭ.

In *partea literară* se găsesc bucățĭ alese: Cântec (poesią de G. Coșbuc); Ostașilor Românĭ (P. Dulfu); Dorobanțul (G. Coșbuc); Crainicul primăverei (Sân-Petreanul); Testamentul lui Moș-Cârlig, schiță de I. C. Panțu; o frumósă Poveste de pe vremea când Mântuitorul Christos umbla pe pământ; Cuvinte înțelepte ș. a.

In *partea economică*: Lucrarea pământului; Crescerea vitelor; Hrana vitelor; Grijile de avut la hrănirea vitelor; Hrana țĕranului și crescerea caprelor; Puterea de nutrire a pómelor.

Economia casnică: Prăsirea curcilor; Clocirea și crescerea puilor de găină; Conservarea ouĕlor. Urméză felurite *poveți* tot din sfera economiei casnice.

In fine o interesantă istorisire despre Ciudățeniile trăsnetului.

De astă-dată „Călindarul Plugarului“ cuprinde ilustrațiunile: edificiul gimnasiului român din Brașov și sala festivă a acestui gimnasiu.

Călindarul costă **25** cruceri séu **50** de banĭ esemplarul, (+ 5 banĭ porto postal.) **Vênđetorilor se dă rabat** cuvenit.

Cursul la bursa din Viena.

Din 28 Ianuarie n. 1901.

Renta ung. de aur 4%	117.05
Renta de coróne ung. 4%	92.95
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	120.80
Impr. căil. fer. ung. înargint. 4½%	100.50
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	119.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	91 50
Bonurĭ rurale croate-slavone	92 75
Impr. ung. cu premii	165.50
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin	140.—
Renta de argint austr.	98.30
Renta de hârtie austr.	98.20
Renta de aur austr.	117.50
Losurĭ din 1860.	137.—
Acții de-ale Băncei austro-ungară	17 02
Acții de-ale Băncei ung. de credit	668.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	661.—
Napoleondorĭ.	19.14
Mărcĭ imperiale germane	117.6
London vista.	240.67½
Paris vista	95.75
Rente de coróne austr. 4%	98.30
Note italiene	90.40

Cursul pieței Brașov.

Din 30 Ianuarie 1901.

Bancnota rom.	Cump.	18.72	Vênd.	18.78
Argint român.	Cump.	18.60	Vênd.	18.70
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.10	Vênd.	19.18
Galbenĭ	Cump.	11.26	Vênd.	11.36

Cel mai buu mijloc de a nu cădea pĕrul séu a încărunți fără vreme este

Tannochininpomade

a Doctorului Iosef Kriegl

veritabilă englezéscă,

care contribue la conserv. rea pĕrului și barbei. Un borcan se trimite franco fără spese contra asignărei

de 3 Coróne.

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, SW.

Asignarea prețului sĕ se adreseze la:

Apotheker A. Thierry's Balsam-Fabrik

in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

— Cumpĕrătorilor En gros, rabat mai mare. —

Sz 7647—1900.
tlkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. járásbiróság, mint tlkvi hatóság, közbirré teszi, hogy „Furnica“ fogarasi takarékpénztár végrehajtatónak Popu Iuon, Ferencz Naftanaila és Bărbat Lazár végrehajtást szenvedő elleni 50 kor. tőkekövetelés és járulékaiiránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék a sarkanyi kir. járásbiróság területén lévő Sarkaicza község határán fekvő, a sarkaiczai igb. n. tjvben A †. 1. 3—30 rdsz. ingatlanokból Popa Ioan adós 1/8 részbeni, jutalékára.

365, 366	hrsz. ing.	1/8	r. jutl.	40 k.	87 fi.	3403	hrsz. ing	1/8	r. jut.	2 k.	— fi.
719	„	„	„ „	— „	37 „	3805	„	„	„ „	— „	50 „
767	„	„	„ „	1 „	87 „	3869	„	„	„ „	1 „	37 „
920	„	„	„ „	— „	75 „	4537	„	„	„ „	— „	62 „
949, 955	„	„	„ „	— „	62 „	4548	„	„	„ „	2 „	25 „
996	„	„	„ „	1 „	37 „	4677	„	„	„ „	— „	75 „
1860	„	„	„ „	— „	50 „	5354	„	„	„ „	4 „	62 „
1864	„	„	„ „	— „	75 „	5578	„	„	„ „	2 „	25 „
1867	„	„	„ „	1 „	62 „	5866	„	„	„ „	— „	75 „
1941	„	„	„ „	1 „	25 „	5882	„	„	„ „	— „	75 „
2452	„	„	„ „	1 „	62 „	5895	„	„	„ „	— „	37 „
3054, 3055	„	„	„ „	— „	87 „	5902	„	„	„ „	2 „	— „
3147	„	„	„ „	— „	50 „	5945	„	„	„ „	5 „	62 „
3301	„	„	„ „	1 „	37 „	6433	„	„	„ „	— „	75 „
3366/2	„	„	„ „	— „	50 „						

továbbá a sarkaiczai 224 sz. tjkvben A. †. 1—5, 10—14, 16 rdsz. Frențiu Candidu-née szül. Ciocan Rafira, Frențiu Naftanaila (E. neje Bărbat Eufrosina) és Frențiu Ioan nevén álló egész ingatlanokra és pedig: a:

412, 413	hrsz. egész ingatl.			320 kor.		3357	hrsz. égész ingatl.			17 kor.	
1101	„	„	„	19	„	3698, 3876		„	„	22	„
1103	„	„	„		„	4470		„	„	29	„
1363	„	„	„	19	„	4790		„	„	5	„
1927	„	„	„	6	„	6013		„	„	18	„
1929	„	„	„	5	„						
3344	„	„	„	99	„						

továbbá a sarkaiczai 331 sz tjkvhen A. † 1—7 rdsz. Bărbat Lazár (E neje Batia Anna) és Popa Ioan Marina nevén álló egész ingatlanokra és pedig a

86/2, 87/2	hrsz. egész ingatl.			333 kor.		2992	hrsz. egész ingatl.			8 kor.	
1224	„	„	„	26	„	4557		„	„	13	„
1320	„	„	„	10	„	5148		„	„	7	„
1795	„	„	„	9	„						

továbbá a sakaiczai 224 sz. tjkvböl időközben az 550 sz. tjkvbe átvitt özv. Frențiu Candiduné szül. Ciocán Rafira, Frențiu Naftanaile (E. neje Bărbat Eufrosina) Frențiu Ioan, nőtlen, Oancea Dávid, Oancea Bucur George és George Achim Batia nevén álló A. † 1 rdsz. 5506 hsz. egész ingatlanra 88 kor., továbbá a sarkaiczai 556 sz. tjkvnen átvitt Frențiu Rafira szül. Ciocán öszvegy, Frențiu Ioan és George Bucur Oancea nevén álló A. † 1 rdsz. 2772/2, 2774/1 hrsz. egész ingatlanra 20 kor. végül a sarkaiczai 565 sz. tjkvbe átvitt Batia Alexe, Frențiu Rafira szül. Ciocán és Frențiu Ioan nevén alló egész inglanokra és pedig a †. 2167 hrsz. egész ingatlanokra 10 kor. 2319 hrsz egész ingatlanra 18 kor. 2316 „ „ „ 8 „ koronában ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan **1901 évi Márczius hó 15-ik napján d. e. 9 órakor** Sarkaicza községe házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alol is eladatni fognak. Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának birtoktestenként 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42 §-á-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881-ik évi nov. hó 1-én 3333 szt a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldöttkezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 17 §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Fogarason, 1900 évi október hó 30-án.

A kir. jbiróság, mint tlkvi hatóság. BEDÖ kir. albiró.

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov

Valabil din 1 Octomvre st. n. 1900.

Plecarea trenurilor din Brașov

Dela Brașov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·8 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·48 min. séra.

Dela Brașov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la óra 3·55 m. dim.
II. Trenul mixt la órele 11 a. m.
III. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).

Dela Brașov la Kezdi Oșorheiu:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim. (are legătură cu Tușnad, Ciuc-Szereda, la óra 3·20 min. nóptea.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 m. p. m. (are legătură cu linia Tușnad-Cluc-Szereda).

Dela Brașov la Zêrnescĭ (gar. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la óra 9·2 min. a. m.
II. Trenul mixt la óra 5·26 min. p. m.

Dela Brașov la Ciuc-Gyimes:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 min. p. m.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

I. Trenul de persóne la óra 8 dim.
II. Tr. accel. peste Clușiŭ la ó. 2·9 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 10·25 min. séra.

Dela Bucurescĭ la Brașov:

I. Trenul accel. la óra 2·18 min. p. m.
II. Trenul pers., la óra 9·27 min. p. m.
III Trenul mixt, la óra 5.— min. dim. (care circulă numai Vinerea dela Predeal).

Dela Kezdi-Oșorheiu la Brașov:

I. Trenul de persóne la óra 8·25 m. dim. (are legătură cu St.-Georgiu, Ciuc-Sereda și Ciuc-Gyimes).
II. Trenul de pers. la óra 1·51 m. p. m.
III. Trenul mixt, la óra 6·48 m. séra (are legătură cu Ciuc-Sereda).

Dela Zêrnescĭ la Brașov (gar. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la óra 7·2 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·12 min. p. m.

Dela Ciuc-Ghimes la Brașov:

I. Trenul de pers. la óra 8·25 m. dim.
III. Trenul de pers. la óra 1·51 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 6·48 min. séra

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.

BCU Cluj / Central University Library Cluj